

עֲזָרֵי מַעַם הַשָּׁמַיִם עוֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר הַזֵּהָר

שִׁחֲבֵר הַתֵּנָא הָאֱלֹקִי רַבָּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

וּבּוֹ: "סֵפֶר הַזֵּהָר", "זֵהָר חֻדְשׁ", "תְּקוּנֵי הַזֵּהָר"

מְנַקֵּד

פְּרֻשֵׁת תּוֹלְדוֹת

מִבְּאֵר בְּלִשׁוֹן הַקֶּדֶשׁ עִם פְּרוּשׁ קַל וְנֶחְמָד לְמַעַן יְרוּץ הַלּוֹמֵד בּוֹ

מחולק ל- תתק"ס (960) קונטרסים
ל"ב כרכים של לי' חלקים

כרך ה' - חלק ו'

קונטרס 126

מופץ ללא מטרת רווח כלל - לקירוב הגאולה ברחמים

בְּסִפְרָא דָּא יִפְקוּן בֵּיה מִן גְּלִיתָא בְּרַחֲמֵי

יחד שבטי ישראל לסיים כל ספר הזוהר בדקות ספורות
"קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא"

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

אָדָר א' תשע"א לפ"ק - בעיה"ק בית שמש תובב"א

אור הזוהר

גליון מס' 23
אייר תש"ע לפ"ק

לקנות הספרים במוחזיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו
ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"
רחוב נחל לכיש 24/8 - רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

מפעל
הזוהר
העולמי

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

הקדמה לזוהר תתק"ס חלקים - מבצע "יחד כל ישראל"

ישראל הקדושים והטהורים ה'מה כלולים כל ששים רבוא נשמות בתוך ספר הזוה"ק, בדפנת רבינו הקדוש הרמח"ל זי"ע באגרותיו. ולכן כל אחד יטמין עצמו בספר הזוהר הק' במיוחד בדורנו דרא בתראה ודור אחרון. ובזהר (זהר חלק ג' דף קנ"ג: ברעיא מהימנא כתב דהוא "תיבת נח" שמציל מפני המבול הנורא. ולזה תקן הרמח"ל זי"ע דיקבצו את כל ישראל ללמוד זוה"ק ובזה יתבטלו כל הגזרות – ויצמחו הישועות בצמיחת קרן דוד במהרה. (ועין בספר זכותא דרשב"י).

כתב בשדי חמד (מערכת מ' סוף בלל קצ"ח) וז"ל: מצוה שעושים אותה הרבה בני אדם בשתפנות, כל אחד נוטל שכר פאילו עשאה פולה לבדו, ומטעם זה נוהגים כל בית ישראל לעשות חבורת ש"ס ומחלקים הש"ס בין כמה בני אדם, שכל אחד לוקח מסכת אחת, ועושים סיום פעם אחת בשנה, וכן חבורות שחלקו ביניהם ללמוד סדר משניות, ושורת הדין נותנת שיטול כל אחד ואחד שכר פאילו למד הש"ס פולו, עכ"ל. – שמחת סיום ספר הזהר: הרבי רבי ברוך נכד הבעל שם טוב זיע"א, נהג בכל שנה ושנה ביום ל"ג בעומר לעשות סיום ספרי הזהר הקדוש, ואחר הסיום לקח הספר הזהר בידי קדשו ורקד כמה שעות, ואחרי רקודין דקדשה משמחת היום ומשמחת התורה נשק בפי קדשו את ספר הזהר ואמר בזה הלשון, "איך קען דיה, און דו קענסט מיר" [פירוש: אני מפיר אותך, ואתה מפיר אותי]. (טעמי המנהגים).

קריאת גדולי ירושלים בשנת תרפ"א: מעלת למוד הזהר הקדוש אשר הוא מבטל כל מיני פרעניות וגזרות קשות ורעות ומותנא וחרבא ובזה מעלמא... לשקד על למוד הזהר לגמר בארץ ובחוצה לארץ אלף סיומים... וברור כי גם אנשי חוץ לארץ יעלה הלמוד שלהם עם אנשי עיר הקדש במסלת בית קדש הקדשים בסוד כל ישראל ערבים זה בזה, ונכנס לשנה חדשה שנת גאלה וישועה ברחמים על עמו ישראל ועל כל העולם כלו... סיום זהר לעלוי מזל עם ישראל ולבטל כל הצרים אותם עליונים ותחתונים, ויפר עצת אויבינו ויקלקל מחשבותם ולא תעשינה ידיהם תושינה, וישראל ישכן לבטח ונראה בנחמת ציון, ובמהרה יתקיים "ויקראתם דרור בארץ אבי"ר.

הלומדים בחבורה – כל אחד כמה דקות ומשתתפים ומתאחדים ברצונם, עולה להם לפולם שלמדו כל הזוה"ק, וכך נוכל בשבע דקות לעשות סיומי זוהר לאלפים, ויתקיים בנו דברי הנביא ישעיה (פרק ס' כ"ב) "הקטן יהיה לאלף" שאפילו בדורנו הנמוך – יוכל להחשב לשר האלף, ששים כל הזוה"ק, ובפלא יועץ (ערך רבים) כתב: וכמה מעלות טובות לתורה דרבים ותפלה דרבים וכל מצוה הנעשית ברבים, הנה כי פן ראוי לכל אדם להתחבר עם יראי ה' וחושבי שמו ולקיים מאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קי"ט ס"ג) "חבר אני לכל אשר יראוך". עכ"ל.

על סיום "כל ספר הזהר" בגירסא מצינו מנהג ישראל לעשות אז סעדת מצוה ולפטר בכורים מתענית בערב פסח. (ספר דרך ארץ מנהגי יהודי ארם צובה חלק א' עמוד כ"ז). (ועין בשו"ת פרחי פהונה חלק אר"ח סי' ג"ג)... וממילא כל שכן בלמוד הזוהר

עלינו לשמוח בסיום למודו, שזכות לימוד הזוהר הוא הדבר היחיד להוציאנו מעבדות לחרות כנזכר בזוהר הקדוש, ועוד שהזוהר מלא על גדותיו ממשניות, ובכלל מסכתות נחשב, וזה הוא בכלל סעודת מצוה, עת"ד.

ובספר תולדות קול יהודה (אות ל"ג) איתא עובדא: דפעם אחת ביומי דאב קודם הצום עשה סעודת סיום ואכלו בשר, ושאלו אותו על מה עשה סיום, והשיב כי סים את הספר הקדוש עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו ז"ל, וכן במנהגיו (שם אות קכ"ט), פעם אחת במוצאי תשעה באב אכל בשר, ואמר שיש לו סיום על ספר פרי עץ חיים (להאר"י הקדוש), ע"כ. ובספר סוד ה' מבאר: ועל פי דברי הפסא מלך והבן איש חי ועודו – מעלת הלמוד בזוה"ק, שהלמוד ממש נתהפך לאיש חדש וטהור, ומתמלא שמחה בכל רגע בלומדו, ובוודאי בסיים כל חלק, כמו ספר התיקונים, זהר על התורה, וזוהר חדש, עלינו לשמוח ולעשות סעודה גדולה על כל חלקי הזוהר ובוודאי על האדרא הקדושה שבלמוד האדרא הקדושה זוכה שהרשב"י בכבודו ובעצמו בא מעטר כמלך ויושב ומקשיב בקולו בשלומד האדרא.

כתב המקבל הקדוש רבי אברהם אזולאי זי"ע א זקנו של החיד"א בשם המקבל הרב אברהם גלאנטי זי"ע, בספרו "אור החמה" על ה"אדרא דמשפנא" (שבפרשת משפטים דף קכ"ג ע"ב), וזה לשון קדשו: אפילו עוד היום אחר שנפטר רשב"י מבינינו, כל זמן שאנו עוסקים בדברי האדרא, "אתער" בא רבי שמעון מעטר כמלך בעטרותיו בראש, ויושב בגון, עכ"ל. האם יש שמחה גדולה מזו, על פן ראוי לעשות סעודת מצוה. ובוודאי כאשר יבקש ויתפלל בזכות הרשב"י תתקבל תפלתו ותעשה בקשתו, ומבאר בכתבי האר"י (שער הפסוקים, שיר השירים): "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני": ראשי תבות ח' בירים מ' קשיבים ל' קולך ה' שמיעני, הוא חמלה, כמו שדרשו בזוהר בפרשת שמות (דף י"ב ע"ב), על פסוק והנה נער בוכה ותחמל עליו וגו', והבן זה, עכ"ל. ובזה שם בארו שהשכינה חומלת כאשר חוזרים בתשובה, שקודם קטרגה מדת הדין על בטול תורה, וכאשר חוזרים בתשובה ומתקנים, מיד חומלת השכינה הקדושה, ונשמעת התפילה ועל דרך דברי האר"י כאשר משתף עצמו עם הציבור בלמודו, אז מעורר את השכינה הקדושה לחמל עליו ולשמע תפלתו ולעשות בקשתו לטובה. ובאור החיים הקדוש כתב דגואל הראשון הוא גואל האחרון כמו שאמרו בזוה"ק מ'ה ש'היה היא – ראשי תבות משה – שיהיה, שהוא הגואל האחרון. (אפשר לרמוז דהרשב"י נשמת משה ובזכותו נגאל), ואין משה רבינו ע"ה מוסר התורה רוצה לגאול עם של בטלנים, עת"ד האור החיים הקדוש זי"ע א. ובזוה"ק קראו למי שלא לומד סודות התורה ולכלל הפחות למוד בקריאה זוה"ק, עם הארץ, ובגללו מתעבב הגאולה רח"ל. על פן פלנו צריכים להתחזק ולהתאחד בלמוד הקדוש הזה. וברוך ה' שזכינו בדרךנו להתחבר כלל ישראל עם "מפעל הזוהר העולמי" העובד ללא לאות ללא מטרות רוח, ולוקח על שכמו משא ועול החובות למען הקים השכינה הקדושה ולשמח לאבינו שבשמים – על פן אחי! כל אחד יכלל בלמוד הנשגב הזה למען פדות השכינה הקדושה ולמען פדות נפשנו ופדות עמו ישראל בקרוב בימינו ברחמים, אכ"ר.

תפלה קדם למוד האוהר הקדוש

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדשה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לבייך. ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכוננו לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחוץ. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל פחינתנו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים זמירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותרונה: (קבלה מהאר"ל)

לשים יחוד קודשא בריה הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו, ורחימו ודחילו, ליחדא שם יוד בן"י בוא"ו בן"י ביהודא שלים, על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל לאקמא שכינתא מעפרא, ולעלוי שכינת עויגו אם הבנים שמחה. הריני מקשר עצמי בלימוד הקדוש הזה בנשמת כל התנאים והצדיקים הפתובים בזוהר הקדוש ובראשם התנא האלוני רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו. ועל ידי זה תתקיים תפלת דוד המלך עליו השלום (תהלים סא, ד-ה) פי היית מחסה לי מגדל עז מפני אויב. אגורה באהלה עולמים אחסה בסתר כנפיה סלה. ואזפה שבלמודינו זה יהיו שפתותיהם דובבות בקבר, למען שמו באהבה לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו. ובהדין ספרא ספר האוהר, יפקון ישראל מן גלותא ברחמי, יראה אל עבדיך פעלה והדרה על בניהם. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו, ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו (תהלים צ, טז-יז). (סוד ה')

[תפלה לרפואות וישועות]

הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעה פמוה, והריני אוהב כל אחד מבני ישראל כנפשי ומאדי, והריני מזמין את פי ללמוד בספר הזוהר הקדוש לזכות ... כב"פ (וכאן יפרט בקשות) [לרפואת...] [ישועת...] [לבנים...] השם ישלח דברו יחזקהו וירפאהו ברפואת הנפש ורפואת הגוף ברמ"ח אבריו ושם"ה גידיו בתוך שאר חולי ישראל ויאריר ימיו ושנותיו בנעימים] [ויזשיעהו בדבר ישועה ורחמים...] אמן סלה.

לאורם נלך

ספר

התגלות הזוהר בהמשכים

פְּרָק א

לקוט מאמריו תו"ל אורות לפוד סתרי תורה
לפני התגלות הזוהר

א) לקוט מאמריו תו"ל, ראשונים ואחרונים
אורות לפוד סתרי-תורה עד להתגלות ספר
הזהר

א. אין דרשיו... ולא במעשה בראשית
בשנים, ולא במקרה בניהי אלא אם כן היה
חכם ומבין מדעתו. כל המסתפל בארבעה
דברים כתיב [ו'א] לו כאלו לא בא לעולם: מה
למעלה, מה למטה, מה לפנים ומה לאחור.

(משנה בתיב דף י"א ע"ב)

ב. מעשה מרובה הוא, שעל ידי התבט
שמות של קדושה משתמשים בפתח וצופין
אין משמרות המלאכים כמעמדו, ואין היכל
לפנים ומחיל, ענין הסוכין ברוח הקדוש.

(רע"ב למשנה בתיב דף י"א ע"ב)

ג. אין ספק שהמבט מה שאסרו מללמדו
הוא על פת פתלתו ומעשה שעל ידו נעשה,
דאלו ידעית אותיות ומלותיו בלבד הרי
נודע, וחלילה למתקנים הקדושים שהיו
מתבין אותו ומפרסמו אותו אלו היה זה
כלל האסור, אלא שהאסור הוא על ידיעת
הפעלה ומעשה שעל ידו. וכפירוש "פְּרָק
ד' דקדושו" (פ"ד ע"א א'): שם כן "יב כו'
משכרו הפרצים המושמשים כן". (תוס')

י"ט למשנה בתיב דף י"א ע"ב)

ד. תנו רבנן מעשה בתיב אחד שהיה מורא
בבית רבו בספר יחזקאל, והיה מביין בחשמו
(לדברי מהר"ם כ"ט א'), ונראה שחשמול ושקפתו.
(תפיסה בתיב דף י"א ע"א)

ה. תנו רבנן מעשה בתיב יוחנן בן זבאי שהיה
רוכב על החמור ונתה מהלך בדרך ורבי
אלעזר בן עזר מחסר אחריו. אמרו לו: כפי
שנה לי פְּרָק אחד במעשה מרובה. אמר
לו: לא כך שנית לך, "ולא במקרה בניהי
אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו". אמר לו:
כפי תרשני לומר לפיך דבר אחד שלמדתי.
אמר לו: אמה מיד נוד כפי יוחנן בן זבאי מעל
החמור ונתעטף ונישב על האבן תחת הית.
אמר לו: כפי, מפני מה ירדת מעל החמור

פְּרָק ב

סדר השתלשלות ומסירת סתרי התורה
בספרי הקדמונים

כד כבוד עם תורה שבכתב, שנתנה למשה
מסיני, נמסרה גם תורה שבעל פה, הפולקת
גם סתרי תורה, הנקרא "מעשה בראשית"
ו"מעשה מרובה". וכשם שהתורה נגלתה
טעונה ברוב פקשר לפרטיה וכללותיה, כן
הוא, ובמקל ישוין וחסר וחסר בגלגל למסכת
נקטר דתורה, שנמסרה תמיד מפה לאינו,
ונכ ב"ראשי פקרים" ונכ לענינו וראויין
בלבד.

מתאים עם הני"ל, נביא להלן פסוק פרטים על
ספרי הניסוד בתורת הנסתר שהגיעו לאדוני.

ספרי יצירה

א. ספר יצירה נחתם לאברהם אבינו עליו
השלום. וכתב הרב של"ה, דאברהם אבינו
עליו השלום מסרו ליצחק, ויצחק לעבד
אבינו עליו השלום, והוא מסרו לבני
הגדולים בני לאה, ויוסף שהיה קטן לא נמסר
לו, והשקטים היו מתעסקים ובוראים גזרות
ומלאים והיו מטילים עם הגזרות ואוקלים
אבר מן הטי מן הדפשבים, ויוסף לא ידע
שנעשו בס' יצירה. (מדבר נביות לסח"ד א' מנצבת

ח' ערך חקיקה אות י"ב)

ב. גם בפז"ר (פא"ר רביעי כ"ח א') יחס את ספר
יצירה לאברהם אבינו עליו השלום. וז"ל
שם: אמר החכם ספר יצירה והוא לאברהם
אבינו כו'.

גם הר"ר חסדאי פספסו אור ח' הוי"ו ספר
יצירה, ויחסו גם הוא לאברהם אבינו עליו
השלום.

ג. גם בספר יצירה עצמו נזכר שם אברהם
אבינו עליו השלום. וז"ל:

בין שהיבט אברהם אבינו וחסר והבין
ותקס ותצב וצדח ויצר ותשב ועלתה גידו,
ונגלה עליו אדון הכל יתכבד שמו לעד,
וקראו אברהם אהבו וכתב בריית לו וזוה"עו
עד עולם, והאמן פה ונקשרו לו עקר...
ע"כ

אמר לו: אפשר אתה דורש במעשה מרובה,
וישכנה עמנו ומלאכי השבת מלזין אותנו
ונאני ארבע על החמור? מינד פתח כפי אלעזר
כו ערך במעשה המרובה ודרש, וירדה אש
מין השמים וסבבה כל האגלות שבשערה,
פתחו בלון ואמרו שירכה... נענה מלאך מן
האש ואמר: הו הו מעשה המרובה.

א] עמד כפי ויתנו בן זבאי ונשקו על ראשו,
ואמר: ברוך ה' אלקי ישראל שנתנו בן
לאברהם אבינו שיודע להבין ומתבין ולדרש
במעשה מרובה.

ב] כשנאמרו הדברים לפני כפי והושע, היה
הוא נכפי ויסי הפהו מהלכים בדרך, אמרו:
אף אנו נדרש במעשה מרובה. פתח כפי
והושע ודרש. ואותו היום תקופת פתחו היה,
נתקשרו שמים בעבים נראה כמין קשת
בענן, והיו מלאכי השבת מתקבצין ובאין
לשמע, כפי אדם שמתקבצין ובאין לראות
במזונו" (פספסות) חתו ובלה.

ג] הלך כפי ויסי הפהו וספר הדברים לפני
כפי ויתנו בן זבאי, ואמר: אשכירם ואשירי
וילדתיכם, אשירי עיני ששך כא. (תפיסה בתיב דף י"ד
ע"ב)

ד] מהנ"ל אנו למדים על קיום סודות שנמסרו
להתקבים, המקילים כיום מאלים.

ו. תנו רבנן ארבעה נקטו בפרשה עליו לרשע על
ידי שם, רש"י, [אלו הן: בן עזאי וכן ויזא אחר
ורבי עקיבא. אמר להם כפי עקיבא: לראותם
מועין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו
"מים מים", מושם שנגאמר דובר שקרים
לא יכון לנגד עיני. בן עזאי הציין וזאת... בן
ויזא הציין ונקגע... אחר קצין בנטיעות. כפי
עקיבא יצא בשלום. (תפיסה בתיב דף י"ד ע"ב)

וזאמר כפי עקיבא שניצא בשלום היה כפי של
כפי שמעו בן יוחאי (ראה מנחות דף כ"ט ע"ב).

ז. מדברי תו"ל שנגעתו בפרק שילפונת מוכח,
שפתורה שבעל פה כלולים גם סתרי-תורה
- "מעשה בראשית" ו"מעשה מרובה",
שחם כללות העולמות וסודות התורה.

מְנַלְת פְּבְרָא שׁוֹנָה לְחֵטָא בּוּ. זְהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה יא) לֹא יָרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קְדָשִׁי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּא הַלֵּב שְׁמַדּוּרוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע בּוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לֵב טוֹב בְּנֵן הַגּוֹף וְהַנְּשִׁמָּה, וּמִשּׁוֹם כִּף כְּתוּב (דברים ו) וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְכֶךָ, שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֵּל.

כְּשֶׁבֵּא רַב פְּהֵנָא, אָמַר, כִּף אוֹמְרִים מִשְׁמַם שֶׁל פְּעֻלֵי הַבְּרִית: שְׁנֵי בְנֵינִים שֶׁל הַגּוֹף הֵם - הַכֶּבֶד וְהַלֵּב. שְׂאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֶּבֶד וְהַלֵּב מְנַהֲגִים אֶת הַגּוֹף בְּכָל צְדֵי אֵיבָרָיו. הַמְּנַהֵיג שֶׁל הָרֹאשׁ הוּא הַמַּח, אֲבָל שֶׁל הַגּוֹף הֵם שְׁנַיִם. וְהָרֹאשׁוֹן הוּא הַכֶּבֶד, וְהַשֵּׁנִי הַלֵּב. וְהֵינּוּ שְׁכַתּוּב בְּפִרְשֵׁי וִיתְרוֹצְצוּ הַבְּנִים בְּקַרְבָּהּ, אֵלֶּי שְׁנֵי בְנֵי הַגּוֹף.

מָה הַטַּעַם וִיתְרוֹצְצוּ? מִשּׁוֹם שְׁמַהֲלֵב (מתעורר) נִשְׁכַּח הַיֵּצֵר הָרַע. וִיתְרוֹצְצוּ? (שאלו) וַיִּשְׁלְיוּ הִנֵּה צָרִיף לְהִיּוֹת! אֵלָּא, אָמַר רַב הוֹנָא, וִיתְרוֹצְצוּ - וַיִּשְׁכַּרוּ, כְּלוּמַר, נִשְׁכַּח כַּחַם וְחֵילָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַגּוֹף מֵהוּ אוֹמֵר? אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי, וְלָמָּה נִבְרָאתִי? מִיָּד - וַתִּלְךָ לְדַרְשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּכַטְנָךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים וְגו'. אֵלֶּי שְׁנֵי גֵאִים - הַכֶּבֶד וְהַלֵּב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַמַּח וְהַלֵּב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמַּח אֵין בְּכֹלֵל זֶה, מִשְׁמַע שְׁכַתּוּב בְּכַטְנָךְ, וְאֵין הַמַּח בְּכַטְנָךְ אֵלָּא בְּרֹאשׁ. וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמַּעַיִן וְגו', וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר, זְהוּ הַכֶּבֶד, שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל וְהוּא מִשְׁמַשׁ

כּוֹלֵט הַדָּם וּמִשְׁמַשׁ בּוֹ לְפָנֵי הַלֵּב. וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדַמוּנִי. אָמַר רַב פְּהֵנָא, הַכֶּבֶד הוּא הָרֹאשׁוֹן, וְהוּא אֲדַמוּנִי. לָמָּה הוּא אֲדַמוּנִי? עַל שְׁבוּלַע אֶת הַדָּם תַּחֲלֶה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רֹאשׁוֹן? עַל שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לְבִלְע

לְיֵהוּי, אֲבָל לֹא מְנוּלָה כְּקַדְמִיתָא לְמַחְטֵי בֵיה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה יא) לֹא יָרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קְדָשִׁי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּא לְפָא דְמְדוּרִיָּה דִּיֵּצֵר הָרַע בֵּיה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לְפָא טְבָא, בְּנֵינָא דְגּוּפָא וְנִשְׁמַתָּא, וּבְגִין כִּף פְּתִיב (דברים ו) וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְכֶךָ דְהוּא עֶקֶרָא דְכֵלָּא.

כִּד אָתָא רַב פְּהֵנָא אָמַר, הָכִי אֲמַרִין מִשְׁמִיהוֹן דְּמֵאֲרִי מִתְנִיתָא. תְּרִי בְנֵינִין דְּגּוּפָא אֵינוּן, בְּכַדָּא וְלְפָא. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכַדָּא וְלְפָא אֵינוּן מְנַהֲגֵי גּוּפָא בְּכָל סְטָרֵי אֲבָרֵי, מְנַהֲגָא דְרִישָׁא מוּחָא. אֲבָל דְּגּוּפָא אֵינוּן תְּרִין וְקַדְמָאָה הוּא כְּבָדָא, תְּנִינָא לְפָא. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב בְּפִרְשֵׁתָא, (בראשית כח) וִיתְרוֹצְצוּ הַבְּנִים בְּקַרְבָּהּ, אֵלֶּי תְרִין בְּנֵינִי דְּגּוּפָא.

מָאִי טַעַמָא וִיתְרוֹצְצוּ. מִשּׁוֹם דְּלְפָא (אתעיר) אֲתַנְשִׁי מְנִיָּה יֵצֵר הָרַע. וִיתְרוֹצְצוּ, (שאלו) וַיִּשְׁלְיוּ מִיַּבְעֵי לֵיה. אֵלָּא אָמַר רַב הוֹנָא, וִיתְרוֹצְצוּ וַיִּשְׁכַּרוּ, כְּלוּמַר נִשְׁכַּח כַּחַם וְחֵילָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַגּוֹף מֵהוּ אוֹמֵר, אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וְלָמָּה נִבְרָאתִי. מִיָּד (בראשית כח) וַתִּלְךָ לְדַרְשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּכַטְנָךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים וְגו'. (בראשית כח) אֵלֶּי שְׁנֵי גֵאִים הַכֶּבֶד וְהַלֵּב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַמּוֹחַ וְהַלֵּב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמּוֹחַ אֵין בְּכֹלֵל זֶה, מִשְׁמַע דְּכְתִיב בְּכַטְנָךְ, וְהַמּוֹחַ אֵינוּ בְּכַטְנָךְ אֵלָּא בְּרֹאשׁ. וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמַּעַיִן וְגו', וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר זְהוּ הַכֶּבֶד שֶׁהוּא רַב וְגָדוֹל, וְהוּא מִשְׁמַשׁ לְפָנֵי הַלֵּב. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֶּבֶד קוֹלֵט הַדָּם וּמִשְׁמַשׁ בּוֹ לְפָנֵי הַלֵּב.

וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדַמוּנִי. (בראשית כח) אָמַר רַב פְּהֵנָא, הַכֶּבֶד הוּא הָרֹאשׁוֹן וְהוּא אֲדַמוּנִי. לָמָּה הוּא אֲדַמוּנִי, עַל

לְפָנֵי הַלֵּב. שְׂאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֶּבֶד קוֹלֵט הַדָּם וּמִשְׁמַשׁ בּוֹ לְפָנֵי הַלֵּב. וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדַמוּנִי. אָמַר רַב פְּהֵנָא, הַכֶּבֶד הוּא הָרֹאשׁוֹן, וְהוּא אֲדַמוּנִי. לָמָּה הוּא אֲדַמוּנִי? עַל שְׁבוּלַע אֶת הַדָּם תַּחֲלֶה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רֹאשׁוֹן? עַל שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לְבִלְע

הדם מכל המאכל, והוא ראשון לדם, אכל לא ליצירה. ובמה נבאר ורב יעבוד צעיר? על שהוא רב וגדול בשעורו מן הלב, והוא עובד ללב.

אמר רבי אבא, למה באה הפרשה הזו? אלא להראות לבני העולם, שאף על גב שהשלמות היא תהיה בארץ - דרכו וטבעו של העולם לא ישתנה. רבי ייסא אמר, בא ראה, הנכבד הוא הצד ציד, והוא ציד בפיו, והלב הוא החושב, והוא יושב אהלים. זהו שכתוב ויזד יעקב נזיד, חושב מחשבות, נושא ונותן בתורה.

ויזד יעקב נזיד, רבי בא בשם רבי אחא אמר, לעולם טבעו של עולם אינו משתנה, בא ראה, מה כתיב, ויזד יעקב נזיד, כמו שנאמר (שמות יח) אשר זדו עליהם, ותרגומו: שחשבו. כלומר, הלב חושב ומהרהר בתורה בידיעת בוראו. מה כתוב? ויבא עשו מן השדה והוא עיף. הנכבד שדרף טבעו לצאת ולצוד ציד בפיו לבלע ואינו מוצא, נקרא עיף, והוא אומר ללב: עד שאתה מהרהר בדברים אלו בדברי תורה, הרהר באכילה ובשתיה לקיים גופך. זהו שכתוב ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני גא מן האדם האדם הזה, פי כן דרפי לבלע הים ולשגר לשאר האברים, פי עיף אנוכי, בלא אכילה ושתיה.

והלב אומר: תן לי הראשון והמבחר מכל מה שתבלע, תן לי בכורתך. זה שכתוב מכרה כיום את בכורתך לי, ראשית התאנה. עד שהלב מהרהר וחושב במאכל, בולע הנכבד אותו כסוף והרהור של הלב במאכל, לא יוכלו הנכבד

שבולע את הדם תחלה. רבי אליעזר אומר, למה נקרא שמו ראשון, על שהוא ראשון לבלוע הים מכל המאכל, והוא ראשון לדם אכל לא ליצירה. ובמאן נוקים ורב יעבוד צעיר, על שהוא רב וגדול בשעורו מן הלב והוא עובד ללב.

אמר רבי אבא, למה אתא פרשתא דא, אלא לאחזאה לבני עלמא דאף על גב דההיא שלימותא ליהוי בארעא, ארחיה וטבעיה דעלמא לא אשתני. רבי ייסא אמר בא וראה הנכבד הוא הצד ציד והוא ציד בפיו, והלב הוא החושב והוא (בראשית כח) יושב אהלים הך הוא דכתיב (בראשית כח) ויזד יעקב נזיד. חושב מחשבות, נושא ונותן בתורה.

ויזד יעקב נזיד. רבי בא בשם רבי אחא אמר, לעולם טבעו של עולם אינו משתנה, בא וראה, מה כתיב, ויזד יעקב נזיד, כמה דאתא אמר אשר זדו עליהם ותרגומו דחשיבו. כלומר הלב חושב ומהרהר בתורה בידיעת בוראו. מה כתיב, ויבא עשו מן השדה. והוא עיף. הנכבד שדרף טבעו לצאת ולצוד ציד בפיו לבלוע ואינו מוצא, נקרא עיף. והוא אומר ללב, עד שאתה מהרהר בדברים אלו בדברי תורה, הרהר באכילה ובשתיה לקיים גופך. הך הוא דכתיב, ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני גא מן האדם האדם הזה, פי כן דרפי לבלוע הים ולשגר לשאר האברים. פי עיף אנוכי, בלא אכילה ושתיה.

והלב אומר, תן לי הראשון והמובחר מכל מה שתבלע, תן לי בכורתך, הך הוא דכתיב, (בראשית כח) מכרה כיום את בכורתך לי, קונמיתא דתאיבא. עד שהלב מהרהר וחושב במאכל, בולע הנכבד. דאלמלי ההוא כסופא והרהורא דלבא במאכל, לא יוכלו הנכבד והאברים לבלוע דאמר רבי יוסי, פן דרף העבדים, שאינם אוכלים עד שהאדון אוכל.

והאברים לבלע. שאמר רבי יוסי, פן דרף העבדים -

אמר רבי יוסי, כתיב לאחר כן, ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים. מה זה עדשים? עגלגלים כגלגלת, והגלגל סובב בעולם, כלומר שלא נשפח מדרכו. כך הוא בן אדם, באותו זמן, אף על גב שכל אותו חסד וכבוד ושלמות יהיו, דרכו של העולם לאכל ולשתות לא ישתפח.

משנה. שנינו, ארבע רוחות העולם מנשבות, ועתיד הקדוש ברוך הוא להתעורר רוח אחד לקיים הגוף שיהיה כלול מארבע רוחות. זהו שכתוב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח. בארבע לא כתוב, אלא מארבע רוחות העולם, שיהא כלול מארבעתם.

ולמרנו, אותו הרוח הוא רוח המוליד, הוא הרוח האוכל ושותה, ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד, ואין בין עולם הזה לתחית המתים אלא נקיות והשגת ידיעה. רב נחמן אמר, ואריכות ימים.

אמר רב יוסף, וכי ימות המשיח ותחית המתים אינם אחד? אמר לו, לא, ששנינו, בית המקדש קודם לקבוצ גליות, קבוצ גליות קודם לתחית המתים, ותחית המתים האחרון ששכלם. מנין לנו? שכתוב (תהלים קמו) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יגנס. הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם. זו היא תחית המתים שיהא הרפואה לשבורי לב על

אמר רבי יוסי, כתיב לאחר כן, (בראשית כה) ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים. מהו עדשים, סגלגלין כגלגלתא, וגלגלא סביב בעלמא. כלומר, דלא אתנשי מארתיה. כך הוא בר גש, בהוא זמנא אף על גב דכל הווא טיבו ויקר ושלמותא ליהוי, ארתיה דעלמא למיכל ולמשתה לא יתנשי.

מתניתין, תנן ארבע רוחות העולם מנשכן, ועתיד קדשא ברוך הוא להתעורר רוח אחד לקיים הגוף, שיהא כלול מארבע רוחות. הדא הוא דכתיב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח. בארבע לא כתיב אלא מארבע רוחות העולם, שיהא כלול מארבעתם.

והתאנא, אותו הרוח הוא רוח המוליד, הוא הרוח האוכל ושותה. ואין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שעבוד מלכיות בלבד. ואין בין עולם הזה, לתחית המתים אלא נקיות והשגת ידיעה. רב נחמן אמר ואריכות ימים.

אמר רב יוסף וכי ימות המשיח ותחית המתים לאו חד הוא. אמר ליה, לא. דתנן, בית המקדש קודם לקבוצ גליות, קבוצ גליות, קודם לתחית המתים, ותחית המתים הוא אחרון ששכלם. מנא לן, דכתיב (תהלים קמו) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יגנס הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם. זו היא תחית המתים, שיהא הרפואה לשבורי לב ותחית המתים, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל.

תנן, ארבעים שנה קודם הקבוצ גליות לתחית המתים, פדאמרין ויהי יצחק בן ארבעים שנה. האי ארבעים שנה, מאי עביתיהו. אמר רב פהנא אמר רבי

מתיבם. בונה ירושלים תחלה, ואחריו נדחי ישראל יגנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל. שנינו, ארבעים שנה קודם הקבוצ גליות לתחית המתים, כמו שאמרנו ויהי יצחק בן ארבעים שנה. ארבעים השנה הללו מה מעשיהם? אמר רב פהנא אמר רבי ברוקא, מקבוצ גליות עד

ברוקא, מקבוץ גלילות עד תחיית המתים, כמה צרות, כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב, (דניאל יב) ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר.

רבי יהודה אמר מהכא, (דניאל יב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. רבי יצחק אמר מהכא, (זכריה יג) וצרפתים כצרוף את הפסוף וכתנתים כבחון את הזֶהָב. ובאותם הימים, יהיו ימים אשר לאמר (קהלת יב) אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים ארבעים שנה.

רב הונא אמר, תא חזי (יהושע ה) פי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו' אשר לא שמעו בקול ה', כהאי גוונא (גופא) הכא. אמר רב יוסף, כל אלין חד מלה אמרו, ולסוף ארבעים שנה שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר. מאי טעמא, משום דכתיב, (נחום א) לא תקום פעמים צרה, ודי להם כמה שעברו. ומזמן תחיית המתים, יתיישב עלמא בישובו, דהא הוא דכתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

רבי אלעזר בן ערף, הוה יתיב, והוה קא מצטער בנפשוי טפי עאל לקמיה רבי יהושע. אמר ליה חזיו נהירו בוצינא דעלמא למה חשוכן. אמר ליה, חזיו ודחילו סגי עאל בי, דהא אנא חמי מה דאתערו חברנא מארי מתניתא, דשארית עלייהו רוח קדישין. וההוא דאתערו, דבשתייתאי יהא פורקנא, שפיר. אבל אנא חמי אורקא יתירא על אינון דיירא עפרא, דבאלף שתייתאי לזמן (שמות י"ע"א) ארבע מאות ותמניא שנין מגיה, יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון.

ובגניי כף אתערו חברנא, על פסוקא דקרא לון בני חת, ח"ת, דיתערו לן ח"ת שנה, והיינו דכתיב,

תחיית המתים כמה צרות, כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, שכתוב (דניאל יב) בעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר.

רבי יהודה אמר מלא, ויתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. רבי יצחק אמר מלא, (זכריה יג) וצרפתים כצרוף את הפסוף וכתנתים כבחון את הזֶהָב. ובאותם הימים יהיו ימים אשר לאמר (קהלת יב) אין לי בהם חפץ. ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים ארבעים שנה. רב הונא אמר, בא ראה, פי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו' אשר לא שמעו בקול ה' - כמו כן (יהושע ה) אמר רב יוסף, כל אליו דבר אחד אמרו. ולסוף ארבעים שנה, שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר. מה הטעם? משום שכתוב (נחום א) לא תקום פעמים צרה, ודי להם כמה שעברו. ומזמן תחיית המתים יתיישב העולם בישובו, זהו שכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

רבי אלעזר בן ערף היה יושב, והיה מצטער בנפשו מאד. נכנס לפניו רבי יהושע. אמר לו, מראה האור של מאור העולם למה חשוכים? אמר לו, מראה ופחד רב נכנס בי, שהרי אני רואה מה שהתעוררו חברינו בעלי הבריתא, ששורה עליהם רוח של קדושים, וההוא שהעירו שבששי יהיה גאלה, יפה. אבל אני רואה אריכות יתר על אותם שוכני עפר, שבאלף הששי לזמן ארבע מאות ושמונה שנים ממנו יהיו עומדים כל שוכני עפר בקיומם.

ומשום כך העירו חברינו על הפסוק שקרא להם בני חת, ח"ת - שיתעוררו לח"ת שנה, והיינו שכתוב (ויקרא כה) בשנת היובל הזאת תשבו איש אל אחתו. כשישתלם הזאת, שהיא חמשת

אלפים וארבע מאות ושמונה, תשובו איש אל אחותו, אל נשמתו, שהיא אחותו ונחלתו.

[עוד] אמר רבי יהושע, שנה לא יהיה לך קשה, שהרי שנינו, שלש פתות הן: של צדיקים גמורים, ושל רשעים גמורים, ושל בינונים. צדיקים גמורים יקומו בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום כפה שנים, שהם קודמים בתחלה בשנת הארבעים של קבוץ גלויות. והאחרונים כלם לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאלה הששי, כמו שאמרנו. מי יזכה לארץ הזו? מי יתקיים בקיום דתו בין הזמן הזה, ועל כן אני מצטער בנפשי.

אמר לו, רבי, הנה שנינו, יהי אור - יהי ר"ז. חזר ואמר, בתשובה יתקדם הכל. אמר רבי יהושע, אם לא שאמרת כך, חסמנו את הפיות לצפות לגאלה כל יום, שכתוב (יחזקאל א) חסן ישועות. מהו ישועות? אלו המצפים ישועות בכל יום.

מהו דעתו של רבי אלעזר? הנינו מה שכתוב ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו. ממשמע שכתוב מישגי, אלו הם הצדיקים הנקדמים בתייהם קדם זה. וכמה שנים הם נקדמים, רבי יהודה אומר מאתיים ועשר שנים. רבי יצחק אומר, רד"י שנה, שכתוב (במדבר כד) ויר"ד מיעקב וגו'. יר"ד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל אדם. רב נחמן אמר, לפי השעור שנבילה בעפר. אמר לו רבי יוסי, אם כן, הרבה תחיות היו, אלא כל

(ויקרא כה) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחותו. פשישתלם היא"ת, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא, תשובו איש אל אחותו, אל נשמתו, שהיא אחותו ונחלתו.

[עוד] אמר רבי יהושע לא תקשי לך האי, דהא תנינן ג' פתות הן, של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינונים. צדיקים גמורים יקומו בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום כפה שנים, שהם קודמים בתחלה, בשנת הארבעים של קבוץ גלויות. והאחרונים כלם, לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאלה הששי, כדקאמרן. מאן יזכה להאי ארבא, מאן יתקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשאי.

אמר ליה, רבי, הא תנינן, (בראשית א) יהי אור, יהי ר"ז. חזר ואמר, בתשובה יתקדם כלל. אמר רבי יהושע, אי לאו דאמרת הכי, אחסימנא פומין למצפי פורקנא כל יומא, דכתיב, (ישעיה לב) חסן ישועות. מהו ישועות, אלו המצפים ישועות בכל יום.

מה הוא דעתו דרבי אלעזר. היינו דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו. משמע דכתיב מישגי אלו הם הצדיקים הנקדמים בתייהם קודם זה. וכמה שנים הם נקדמים, רבי יהודה אומר מאתיים ועשר שנים. רבי יצחק אומר, רד"י שנה, דכתיב, (במדבר כד) ויר"ד מיעקב וגו'. יר"ד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל אדם. רב נחמן אמר, לפי השיעור שנבילה בעפר. אמר ליה רבי יוסי, אם כן הרבה תחיות הוו, אלא כל התחיות יהיו באותו הזמן, והאי דאתמר בחזון (דניאל ט) ואמת הדבר וצבא גדול.

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם. (בראשית כו) רבי אבהו פתח ואמר, (שיר

התחיות יהיו באותו הזמן, וזהו שנאמר בחזון, (דניאל ט) ואמת הדבר וצבא גדול. ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם. רבי אבהו פתח ואמר, (שיר א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. ששנינו, ארבע תקופות וארבעה זמנים משנים זו מזו יעברו

השירים (א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. דתנינן, ארבע תקופות וארבע זמנים משונים זו מזו יעברו הצדיקים לעתיד לבא. האחד, אותו זמן ישגא החכמה בעולם וישיגו השגה מה שלא השיגו בזה העולם. אמר רבי פנחס, השגת הצדיקים לעתיד לבא, יותר ממלאכי השרת דכתיב, (ישעיה יא) פמים לים מכסים. השני תתעסקון (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

הצדיקים לעתיד לבא. האחד - אותו זמן ישגא החכמה בעולם וישיגו השגה מה שלא השיגו בזה העולם. אמר רבי פנחס, השגת הצדיקים לעתיד לבא יותר ממלאכי השרת, שכתוב (ישעיה יא) פמים לים מכסים, השני תתעסקון. (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

וישארו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא, (בראשית כו) כמה דאמר אברהם בגין דשכינתא הוה עמיה ועם אפתיה, ובגין שכינתא קאמר, דכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחתי את. ועל דא אתתקף ואמר אחתי היא. תו, אברהם ויצחק, הכי אתחזי, דודאי בגין קרא דכתיב (שיר השירים ה) אחתי רעיתי יונתי תמתי, ובגין כך ודאי אתחזי לון לומר, אחתי היא, ועל דא אתתקפו צדיקניא ביה בקדשא בריה הוה.

וישארו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא, משום ששכינה היתה עמו ועם אשתו, ובשביל השכינה הוא אמר, שכתוב (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את, ועל פן התחזק ואמר אחתי היא. עוד, אברהם ויצחק כך ראוי, שדאי משום הפסוק שכתוב (שיר ה) אחתי רעיתי יונתי תמתי, ומשום כך ודאי נראה להם לומר אחתי היא, ועל פן מתחזקים הצדיקים בקב"ה.

ויהי כי ארכו לו שם הימים וגו'. (בראשית כו) את רבקה אשתו דייקא, (ודא שכינתא, כמה דעבודתה ודה כתיב בה) (שמות לב) ויקומו לצחק הכי נמי מצחק את) דא שכינתא דהות עמה דרבקה. דבר אחר, וכי סלקא דעתך דיצחק הוה משמש ערסיה ביממא, דהא תנינן ישראל קדישין אינון ולא משמשי ערסייהו ביממא, ויצחק דהוה קדיש, הוה משמש ערסיה ביממא.

ויהי כי ארכו לו שם הימים וגו'. את רבקה אשתו - דיקא, ויהי משכינה. כמו שעבודתה ודה כתיב בה ויקומו לצחק, קד גם מצחק את) זו שכינה שהיתה עם רבקה. דבר אחר, וכי תעלה על דעתך שיצחק היה משמש מטתו ביום? שהרי שנינו, ישראל הם קדושים ולא משמשים מטתם ביום, ויצחק שהיה קדוש היה משמש מטתו ביום?.

אליא, ודאי אבימלך חכים הוה, ואיהו אסתפל באצטגנינותא דיליה, דאיהו חלון. כתיב הכא (בראשית כו) בעד החלון, וכתיב התם (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותניב אם סיסרא, מה להלן באצטגנינותא, אוף הכי נמי באצטגנינותא, וחמא דלא הוה כמה דהוה אמר יצחק. אלא ודאי איהו מצחק עמה, ואיהו אתתיה. וכדין (בראשית כו) ויקרא

אליא ודאי שאבימלך היה חכם, והוא הסתפל באיצטגנינותו שהוא חלון. כתוב פאן בעד החלון, וכתוב שם (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותניב אם סיסרא. מה להלן באיצטגנינות, אף פאן באיצטגנינות. וראה שלא היה כמו שאומר יצחק, אלא ודאי הוא מצחק עמה, והיא אשתו. ואז ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר וגו'. רבי יוסי אמר, נאה היה לאבימלך לעשות

לאחר קריאת הזוהר (יאמר תפלה זו בכנינת הלב)

יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבתי שיתקיים בנו עתה מקרא שפתוב "ואשים דברי פסיה ובצל ידי פסיתיה לנטע שמים וליסד ארץ", להעלות לרומם ולתקן הריסות וחרבות השכינה הקדושה לקשוט ופאר פירא עלאה ולארמון שעל מכונו ישב להחזיר עטרה ליושנה וקיים בנו מהרה מקרא שפתוב "ויהי אור הלבנה פאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים פאור שבעת הימים". וזכות הרשב"י הקדוש ובנו רבי אלעזר, וזותם בן עזיהו, יעמוד לנו לתקן העולם מיום שנברא עד סופו פראונו וברצון יראיו. ובזכות היותנו עסוקים בהקמה הזאת, על ידה תתקרב הגאולה, וישועתה מהרה תצמיח, לעלוי שכינת עוגנו במהרה במינו. ויקיים בנו מקרא שפתוב "ויאמר אלקים יהי אור", ויארר עלינו אור ה', ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, אמן נצח סלה ועד. (נפח התפלה מתוך לשונו הקדוש של רבי חיים ויטאל זיע"א)

מודה אני לפניך השם אלוקי ואלקי אבותי שזכיתני ללמוד ולהגות בספר הקדוש הזה ויהרהר עליו, וזכות התנאים הקדושים שלמדנו תורתם יעמוד לנו ולזרענו ונזכה להבטחת הנביא (ישעיה נט, כ-כא) ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה'. ואני זאת בריתי אותם אמר יהוה רוחי אשר עליה ודברי אשר שמתים פסיה לא ימוש ומפיה זרעה ומפי זרע זרעה אמר ה' מעתה ועד עולם. ויתקיים בנו הנבואה (ישעיה נא, טז) ואשים דברי פסיה ובצל ידי פסיתיה לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. וברפת משה רבינו מהימנא תתגלה במהרה ה' בך נחננו ואין עמו אל נכר, יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו בישועתך באמת באמר לציון מלך אלוקיך, ברוך ה' לעולם אמן ואמן. (סיד ה')

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו [עלינו] בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונה. בנה ביתך ככתחלה וכוונן מקדשה על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב שכינתך לתוכו, והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירים ולזמרים. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאבהב את שמה הגדול הגבור והנורא אמן בן יהי רצון. (סי"ת)

הקדיש לעלוי הנשמה: הקדיש הוא שבח גדול לבורא עולם על פן יש בזה עלוי נשמה גדול לנפטר במקדש בזה שגורם לצבור לענות אמן, שהוא עלוי נשמה גדול עד מאד ונחת רוח לנשמה. מלבד מה שמציל את הנפטר מדינה של גיהנם. מעלה אותו בדרגות נוספות בגן עדן (עיינו פה החיים שכתב לומר בכל ליל שבת קדיש אחר מאה שנה שעולה מעלה מעלה, ועי"ע פלא יוציא).

מעלת לימוד הזוהר לעלוי הנשמה: פתבו המקבלים: לימוד הקבלה והזוהר (תורת הרשב"י) יש בו תועלת לנשמה יותר משאר למידים. כי לכן נקרא זוהר שהוא מזהיר הנשמה... וביום שבת קודש ששעה אחת לימוד הזוה"ק שונה אלה שנה, ובשמחה מליון שנה עליו להשתדל יותר בלימוד הזוה"ק כי הוא מבחינת היום, קדוש הוא לאלהינו... ומה גדלה מעלת לימוד הזוהר הקדוש בגבהי מרומים ובמקדש ביום הקדוש יום השבת שאין ערה להשגתו, ובנדאי למודו בעד עלוי נשמת אביו או אמו ע"ה, אין קץ למעלתו ואין קץ לעלוי נשמת אביו או אמו ע"ה, ומעטרים לנשמה בעטרה ולבוש מיוחד בזכות למודו. וכן לתמי ותמותו ע"ה (ועי' קב הישר) והנה יאמרו אתו, כפול ומכפל שבעתים, בבחינת מכבדו במותו וכו', (ועי' פלא יוציא ערה כבוד אב ואם).

קדיש על ישראל נסח ספרדי (ע"מ)

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמ) בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא כְרַעוּתָהּ וַיְמַלִּיךְ מַלְכוּתָהּ
וַיַּצְמַח פְּרָקְנָהּ וַיִּקְרַב מְשִׁיחָהּ. (אמ) בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמ) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא
וּלְעַלְמֵי עָלְמָיָא יִתְבָּרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה
וַיִּתְהַלֵּל שְׁמֵהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמ) לְעֵלְמָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא שִׁירְתָּא
תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחְמְתָא דְאִמְרִין בְּעֶלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמ) עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן
וְעַל תַּלְמִידֵהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן דְעֶסְקִין בְּאוּרִיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי
בְּאַתְרָא הַדִּין וְדִי בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא, יְהֵא לְנָא וְלַהוֹן וּלְכוּן הֵנָּה וְחֶסְדָּא וְרַחֲמֵי
מִן קֳדָם מְאָרֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמ) יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא,
חַיִּים וְשֹׁבְעֵי וַיִּשׁוּעָה וְנַחֲמָה וְשִׁיזְבָּא וְרַפּוּאָה וְגִאֲלָה וְסִלְיַחָה וְכַפְרָה, וְרוּחַ
וְהַצְלָה לְנוּ וּלְכָל עַמּוּ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמ) עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא
בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוּ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמ)

הַשְּׂכֵבָה לְאִישׁ: אֲשֶׁרֵי אִישׁ יֵרָא אֶת יְהוָה בְּמִצּוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד: הַמְרַחֵם עַל
כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יְחוּם וַיְחַמּוּל וַיִּרְחַם עַל נַפְשׁ, רוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁל (פב"פ). רוּחַ
יְהוָה תְּנִיחָנּוּ בְּגֵן עֵדֶן: דְאַתְפְּטֵר מִן עֲלְמָא הַדִּין כְּרַעוּת אֱלֹהָא מְאָרִיָּה שְׁמַיָּא
וְאַרְעָא. מְלַךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים בְּרַחֲמָיו יִרְחַם עָלָיו. וַיְחוּם וַיְחַמּוּל עָלָיו. מְלַךְ
מַלְכֵי הַמַּלְכִּים בְּרַחֲמָיו יִסְתִּירֵהוּ בְּצַל כְּנָפָיו וּבִסְתֵר אֶהְלוּ לַחַזוּת בְּנוֹעַם
יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ. וּלְקַץ הַיָּמִין יַעֲמִידֵהוּ. וּמִנְחַל עֵדֶנּוּ יִשְׁקָהוּ. וַיִּצְרֹר
בְּצִרּוֹר הַחַיִּים נִשְׁמָתוֹ. וַיִּשִׂים כְּבוֹד מְנוּחָתוֹ. יְהוָה הוּא נִחְלָתוֹ. וַיְלֻוּהּ אֵלָיו
הַשְּׁלוֹם וְעַל מִשְׁכְּבוֹ יְהִי שְׁלוֹם. בְּדַכְתִּיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם.
הַלֵּךְ נִכְחוֹ. הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְבִים עַמּוּ בְּכָלֵל הַרְחָמִים וְהַסְלִיחוֹת.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן:

הַשְּׂכֵבָה לְאִשָּׁה: אֵשֶׁת חַיִל מִי וּמְצָא, וְרַחֵם מִפְּנֵינִים מִכְּרָה: שֶׁקֶר הַחֵן וְהַכֵּל
הַיָּפִי, אִשָּׁה יִרְאֵת יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל: תֵּנוּ לָהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ, וַיְהַלְלוּהָ בְּשַׁעֲרֵים
מַעֲשֵׂיהָ: הַמְרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יְחוּם וַיְחַמּוּל וַיִּרְחַם עַל נַפְשׁ, רוּחַ וְנִשְׁמָה
שֶׁל (פב"פ). רוּחַ יְהוָה תְּנִיחָנּוּ בְּגֵן עֵדֶן: דְאַתְפְּטֵר מִן עֲלְמָא הַדִּין כְּרַעוּת
אֱלֹהָא מְרִיָּה שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. הַמְלַךְ בְּרַחֲמָיו יְחוּם וַיְחַמּוּל עָלֶיהָ. וַיְלֻוּהּ אֵלֶיהָ
הַשְּׁלוֹם וְעַל מִשְׁכְּבָהּ יְהִי שְׁלוֹם. בְּדַכְתִּיב: יְבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם.
הַלֵּךְ נִכְחוֹ. הִיא וְכָל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְבוֹת עִמָּה בְּכָלֵל הַרְחָמִים וְהַסְלִיחוֹת.
וְכֵן יְהִי רְצוֹן וְנֹאמֵר אָמֵן:

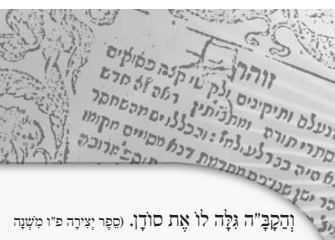
יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה. ויצמח פורקנה ויקרב משיחה. בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל. בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל. שמה דקודשא. בריך הוא לעלא (בעשי"ת ולעלא מכל) מן כל ברכתא ושירתא, תשבחתא ונחמתא, דאמירן בעלמא. ואמרו אמן:

על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר יהא להון ולכון שלמא רבא הנא וחסדא ורחמי וחי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא ברחמי יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

תפלה על הנפטר לאחר הלמוד

לאיש: אנא ה' מלא רחמים אשר בידך נפש כל חי ורוח כל בשר איש, יהיה נא לרצון לפניך תורתנו ותפלתנו בעבור נשמת (פלוגי בן פלוגי) וגמול נא עמו בחסדך הגדול לפתח לו שערי רחמים וחסד, שערי גן עדן, ותקבל את נשמתו באהבה ובחבה. ושלח לו מלאכיד הקדושים והטהורים להוליכו ולהושיבו תחת עץ החיים אצל נשמות הצדיקים והצדקניות וחסידים וחסידות להנות מזיו שכינתך, ולהשביעו מטובך הצפון לצדיקים. והגוף ינוח בקבר במנוחה נכונה בחדוה ובשמחה ובשלום, כדכתיב, יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכוחו. וכתיב, יעלו חסידים כבוד ירננו על משכבותם. וכתיב, אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך, ותשמר אותו מחבט הקבר ומרמה ותולעה. ותסלח ותמחול לו על כל פשעיו. כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. וזכר לו זכיותיו וצדקותיו אשר עשה. ותשפיע לו מנשמתו לרשון עצמותיו בקבר מרוב טוב הצפון לצדיקים, דכתיב, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, וכתיב, שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה. וישכון בטח בדרך ושאנן מפחד רעה, ואל יראה פני גיהנם. ונשמתו תהא צרוכה בצרור החיים ולהחיותו בתחית המתים עם כל מתי עמך ישראל ברחמים, אמן:

לאשה: אנא ה' מלא רחמים אשר בידך נפש כל חי ורוח כל בשר איש, יהיה נא לרצון לפניך תורתנו ותפלתנו בעבור נשמת (פלוגית בת פלוגית) וגמול נא עמה בחסדך הגדול לפתח לה שערי רחמים וחסד, שערי גן עדן, ותקבל את נשמתה באהבה ובחבה. ושלח לה מלאכיד הקדושים והטהורים להוליכה ולהושיבה תחת עץ החיים אצל נשמות הצדיקים והצדקניות וחסידים וחסידות להנות מזיו שכינתך, ולהשביעיה מטובך הצפון לצדיקים. והגוף ינוח בקבר במנוחה נכונה בחדוה ובשמחה ובשלום, כדכתיב, יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכוחו. וכתיב, יעלו חסידים כבוד ירננו על משכבותם. וכתיב, אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך, ותשמר אותה מחבט הקבר ומרמה ותולעה. ותסלח ותמחול לה על כל פשעיה. כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. וזכר לה זכיותיה וצדקותיה אשר עשתה. ותשפיע לה מנשמתה לרשון עצמותיה בקבר מרוב טוב הצפון לצדיקים, דכתיב, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, וכתיב, שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה. ותשכון בטח בדרך ושאנן מפחד רעה, ואל תראה פני גיהנם. ונשמתה תהא צרוכה בצרור החיים ולהחיותה בתחית המתים עם כל מתי עמך ישראל ברחמים, אמן:

והקפ"ה ג' ג'ה לו א'ת סוד'ו. (ספר יצירה פ"ו משנה ח')

ה. אכל הרס' ג' פתב, שאברקם אבינו עליו שלום הוציא רק א'ת הענינים שבספר יצירה בשקלו, אכל לא הוא פתבו בצורתו הנוכחית. וז"ל:

הסתמנים מסור, פי ספר זה אברקם אבינו חדרו... ואינם אוירים שהוא קבע מלות הספר הנה גפי הסדר הנה, אלא אוירים שהוא הוציא את הענינים הללו בשקלו... ולקדם לעצמו ולקדם למתקדים שהיו עמו ולא חדלו להיות נוסרים בתוך אמתנו בלתי תרובים... ובאשר היה הזמן אשר נתקבעו בו חקמי האמה רופו עניני המשנה והלבושים מלים משלה וקבעום, עשו... עניני ספר זה גדוהה לכה, (פרוש חס"ג לספר יצירה)

ה. לש המתקטים ספר זה לכפי עקבא שישנה ג'ו מפי השקלה עד אברקם אבינו עליו השלום. (פרוש קול יודעה'ג לפעור י"ש)

ו. ספר היצירה הוא מפרקם מאה, ושמנו ותקנו גזר ב"ש, במדרש, בזה ובספרי הראשונים והאחרונים. ונתקב מונאוי קדמאי' חדרו עליו פרושים, גנון רב האי גאון, הרס"ג, הרב"ה, דונש ג'ו תמים, שפתי דונולו, יהודה ג'ו ברזילי, הכרזלונ, רבי יצחק סג' הנהו, רבי עזריאל מגווינה, רבי אלעזר מגרמניא (פעל הירוש), הרמב"ו, הגאון מוילנא, ועוד רבים.

ז. בכת ספר יצירה אפשר לברא אדם, בהמה תני ועוף

א. אמר רבא, אי בעו צדיקי ברו עלקא, שגאמר (שישנה י"ט) פי עונותיכם היו מבדילים (הא אם לא היו בדם עונותיו פאן מבדיל (פיס לבין ה'), רש"י). ופרוש רש"י, רבא ברא אברא על ידי ספר יצירה, שגלדו צרוף של שם. (ספרהר"ו פ"ו ס"ה ע"ב ובפרש"י ש"ס)

וענו עוד שם בחדושי אגרות מהרש"א, וקס' הבהיר סימון קצו'.

ב. רבי חנינא ורבא אשיעא הנה יתבי קל מעלי שבתא ועסקו בספר יצירה, ואיברי להו ענגלא תילתא ואכלי ליה, ופרוש רש"י, ומפוליא אברו גללא תילתא על ידי שהיו מצרפים אותיות השם שבהם נבדל העולם, ואין פאן

משום מבשפות, דמעשה הקפ"ה הו על יד'י שם קדשה שלו הוא. (ספרהר"ו ש"ס ובפרש"י)

ועיי"ש ב"ב פ"ג ס"ו ע"ב, והגורקא שם היא: עסקו בהילות ויצירה.

ג. ואני שמעתי ולא אבין בנתקם ז"ל, דאך נעלה על הדעת דגברי רבי פי הני הוו עסקי קל מעלי יומי דשבתא במעשה שדים, והיו נהנים ואוקליו הדבר הנעשה על ידי שדים. פרוש דרשקסר יצירה היו עסקיו, ובין שהיה מנהס לאברקם אבינו, או כפירש"י ז"ל שהיו מצרפים אותיות השם וכו'. (שו"ת הרד"ב ח"ג סימן ה"ב)

ד. א"ר הושע בן נחניה, יכיל אנא נסיב קרוין ואבטיחין ועבד לו (על ידי ספר יצירה) איילין טבין (אלים וצדיקים) והדינין (גם הם בעצמם) עבדין איילין וטבין. (ירושלמי ספרהר"ו פ"ו הלכה י"ט)

ה. כתב הגאון מהר"ר צבי ז"ל בתשובה הנה (במקום צנאר של ל'סחיד"א בהקשבת אמתנו, הנהגת דעלי מילין) שזקנו מהר"ר אלקהו ז"ל ברא גבא ע"י ספר יצירה, ענו שם, ונאיתי בשו"ת בנו בס' שאלת יעב"ז ח"ב סי' פ"ב, ששמע מהרב אביו ז"ל מה ששרה באתו הנוצר על ידי זקנו הגאון רבי אלקהו בעל שם ז"ל, פי אחר שראוהו הולך (גדל מאה, נתקרא שלא יחריב העולם, ע"כ לקח ונתק ממונו השם שהיה דבוק עינו במצוה ועל ידי כך נתבטל ושב לעשרו, אכל הויכו ועשה בו שריטה בקניו בעוד שנתעסק בנתיבות השם ממונו בתקוה, ענו שם. (ספר קבוצת לסחיד"א, ספרהר"ו י"ה את כ"ו)

ו. וענו בפתחי תשובה יו"ד סימן ז', שבהמה שנתקבה על ידי ספר יצירה אינה צריכה שיחיה, והשלה"ה הביא ראיה על זה מה שכתבו שאחי יוסף עסקו בספר יצירה, ומיכרי להו בהמות ואכלו אבר אבר פנ"ל קעין א' אות א'. וענו גם בן ברנדי תשובה שם סעוף "א שהאריך בה.

ג) ספרי ה"היכלות"

ספרי ה"היכלות, הנקראים "היכלות רבתי", "היכלות אושרתי", "פרקי היכלות", "פרקי מרובדה", "אגדת רבי ישמעאל", ועוד, מיוחסים לתקופת התנאים, ובמיוחד לכפי ישמעאל בן אלישע פהו גדול ורבי עקיבא.

ספרי ה"היכלות פוללים: סודות הרקיע, צבא השמים, פסא הכבוד והיכל ה', ובהם: שעור קוקה של יוצר בראשית, שמותיו של הקפ"ה, ביצד דן הקפ"ה את עולמו, שמות הפלאים, שירתם ותפלותיהם ועניני משיח ונאך.

ד) ספר הבהיר

א. ספר הבהיר מנהס להפתח רבי נחניא בן קנה, מחבר תפלת "אנא בלח", ונחשב לספר הראשון שבו נכתבו סתרי תורה על מנת לפרקם בגלוי. וענו בחיד"א (ש"ספ"ו הלכו בסימן) שפתאר אותו בשם "ראש המקבלים".

ב. הוא התחיל להבר ספר בקבלה בפרקים, פי האף אמנם שכל דברי רז"ל הם בגוים על דקמת האמת... מכל מקום הלבישו הדברים מאה שאינו גבר קבל פי הם המתבררים סודי תורה. אכל רבי נחניא בן קנה התחיל להבר ספר שגבר שהם סודות. (שם הגדולים להסחיד"א משנת ספרים בגרמ)

ג. כל גדולי המקבלים הראשונים שאבו ממעני והלכו לאורו הבהיר, אשר הבהיר את העולם, טנם הופיע עוד אור הנה (הרב שמואל לוקא בספרהר"ו לספר הבהיר הוציא וילנא תרמ"א)

ה. רבי מאיר בן שלמה אבן-סדוקה (רצ"א), תלמיד הרשב"א כתב פרוש רתב לספר הבהיר שגנפס לראשונה, מכתב-יה בשנת תרמ"א.

***

הספרים הנ"ל, ספר יצירה, ספרי ה"היכלות וספר הבהיר, משמו יסוד לספר הנהר הקדוש, שנונה על שני יסודות: על סודות שנתגלו באותם הספרים ובעוד ספרים, ועל סודות חדשים שגלו להם על ידי אלקהו המלאכים וכו'.